

Pernička, Radko Martin

Zjišťovací výzkum u kostela sv. Jiljí v Brně-Komárově : (první předběžná zpráva)

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1966, vol. 15, iss. E11, pp. 142-

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109639>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Zjišťovací výzkum u kostela sv. Jiljí v Brně-Komárově (První předběžná zpráva)

Starší písemné prameny nasvědčují tomu, že v někdejším Luhu, tj. v místech dnešního jižního brněnského předměstí Komárova, blízko soutoku Svratky a Svitavy, existovalo někdy od konce XII. století zvláštní proboštství, které příslušelo k benediktinskému klášteru v Třebíči (zal. 1109) a zaniklo roku 1527. Při stavebně-historických průzkumech kostela sv. Jiljí v Brně-Komárově se zjistilo, že původní stavba kostela byla pozdně románská (někdy okolo r. 1200) a k ní byla na západní straně v první polovině XIII. století přistavěna věžovitá stavba; obě stavby byly později několikrát poškozeny a dostavovány či přestavovány. Při bourání starších budov jihozápadně od kostela byly před krátkou dobou nalezeny kamenné architektonické články použité druhotně jako stavební materiál. Tyto články, datovatelné do doby od pozdně románského období po vrcholné období gotiky, nesouvisí bezprostředně se stavbou kostela, nýbrž pochází nesporně ze samostatné stavby vynikající umělecké úrovně, dosud jinak neznámé. Tyto skutečnosti — spolu s okolností, že nalezené architektonické články vesměs nepatří k dolním partiím architektury — vedly k názoru, že by substrukce neznámé stavby mohly být objeveny při archeologickém výzkumu v blízkém okolí kostela sv. Jiljí.

Z podnětu univ. prof. dr. V. Řichtra a ing. arch. J. Hyzlery uvolnila Městská správa školských a kulturních zařízení při MěNV v Brně finanční prostředky pro zjišťovací archeologický výzkum, který podle dohody provedla Katedra prehistorie filosofické fakulty UJEP v Brně v létě 1966; vedením výzkumu byl pověřen autor této zprávy.

Již nyní lze říci, že v okolí kostela sv. Jiljí nepochybně budou objeveny pozoruhodné stopy staré stavební činnosti a snad i sama substrukce původního proboštství. Dosud byla odkryta část základů obvodního řádkového zdiva z hrubě přtesaných kvádrů, k němuž přiléhala malá čtyřhranná přístavba, patrně studně, dodatečně zakrytá cihlovou klenbou. Nad přístavbou byla uložena lidská kostra, zasypaná stavební sutí. Stratigrafická situace je zde namnoze velmi složitá a vyžádá si při dalších výzkumech maximální obezřetosti. Bohatý nálezový materiál (četné keramické zlomky, podkovy aj.) bude možno odpovědně posoudit až po laboratorním zpracování. Dříve, než se pokusíme o první podrobnější závěry, bude též nutno vyčkat na výsledky některých rozborů, které snad bude možno provést v blízké době.

R. M. Perniška

Versuchsgrabung bei St. Ägidius-Kirche in Brno-Komárov. (Erster Bericht.)

Schriftliche Quellen zeigen, dass in der Lage „Luh“ am Orte der heutigen Brüner Vorstadt Komárov, etwa seit Ende des 12. Jhdts eine Propstei bestand, die zum Kloster von Třebíč gehörte und 1527 ihren Untergang fand. Die kürzlich unweit von der St. Ägidius-Kirche bei Demolierung gefundenen frühen architektonischen Bauteile führten zur Meinung, die Baureste der alten Propstei sollen gerade in dieser Gegend gesucht werden.

Nach Abschluss der im Sommer 1966 durchgeführten Grabungen kann man sagen, dass wir nächst der St. Ägidius-Kirche jedenfalls bemerkenswerte Entdeckungen erwarten dürfen, die zur Blosslegung der ursprünglichen Propstei-Grundlagen führen können. Bisher wurden das Fundament einer aus Quadersteinen erbauten Umfassungsmauer, ein kleiner Anbau (wohl ein Brunnen) und eine jüngere Skelettbestattung festgestellt. Die Kleinfunde (Scherben, Hufeisen u. a.) können erst nach Bearbeitung in Laboratorien verantwortlich beurteilt werden.